

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
JULIANE KOKOTT
prezentate la 7 aprilie 2016¹

Cauza C-70/15

**Emmanuel Lebek
împotriva
Janusz Domino**

[cerere de decizie preliminară formulată de Sąd Najwyższy (Curtea Supremă, Polonia)]

„Cerere de decizie preliminară — Cooperare judiciară în materie civilă — Regulamentul (CE) nr. 44/2001 — Articolul 34 punctul 2 — Noțiunea de posibilitate de a introduce o acțiune împotriva unei hotărâri — Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 — Articolul 19 — Repunere în termen”

I – Introducere

1. Prin intermediul prezentei cauze, Curtea are deja pentru a doua oară în acest an ocazia de a examina în profunzime, în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 44/2001², obiecțiile pe care pârâtul le poate formula împotriva unei cereri de declarare a caracterului executoriu al unei hotărâri judecătorești. În timp ce obiecția de *ordre public* prevăzută la articolul 34 punctul 1 din regulamentul menționat constituie elementul central al cauzei Meroni³, în prezenta cauză este vorba despre articolul 34 punctul 2, care prezintă o importanță și mai mare pentru practica judiciară. Această dispoziție prevede condițiile în care neregularitățile legate de comunicarea sau de notificarea actului de sesizare a instanței pot fi invocate împotriva recunoașterii ulterioare și declarării caracterului executoriu al unei hotărâri într-un alt stat membru.

2. Conceptul de bază prevăzut la articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 își are originea în Convenția privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (denumită în continuare „Convenția privind competența judiciară și executarea hotărârilor”) ⁴, însă conținutul normativ al dispoziției a fost modificat în mod semnificativ de la adoptarea Convenției privind competența judiciară și executarea hotărârilor. Astfel, potrivit Convenției privind competența judiciară și executarea hotărârilor, neregularitățile legate de comunicarea sau de notificarea actului de sesizare a instanței puteau fi încă invocate în mod sistematic împotriva recunoașterii hotărârii judecătorești pronunțate ulterior. Regulamentul (CE) nr. 44/2001 se prezintă, în schimb, sub o formă mult mai favorabilă pentru reclamant. Astfel, acesta omite impedimentul privind recunoașterea atunci

1 — Limba originală: germana.

2 — Regulamentul Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială [JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74, în versiunea aplicabilă în speță, astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1103/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2008 (JO L 304, p. 80)].

3 — A se vedea în această privință Concluziile noastre prezentate în cauza Meroni (C-559/14, EU:C:2016:120).

4 — A se vedea articolul 27 punctul 2 din Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32).

când, deși, de exemplu, în lipsa unei convocări efectuate la timp, pârâtul nu a avut posibilitatea de a-și pregăti o apărare eficientă în statul de pronunțare a hotărârii *anterior pronunțării* acesteia, el ar fi putut să exercite o cale de atac împotriva hotărârii în discuție în statul de pronunțare a hotărârii *după pronunțarea acesteia*, dar nu a făcut acest lucru.

3. Prezenta cauză adaugă cazurilor de recunoaștere a hotărârilor pronunțate în lipsă o altă fațetă, în măsura în care, în situația care urmează să fie apreciată de Curte în speță, introducerea unei căi de atac în statul de pronunțare a hotărârii deja nu mai era posibilă din cauza expirării termenului, dar se putea avea în vedere inițierea unei proceduri de repunere în termen.

4. Aspectul dacă articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 impune pârâtului, pentru a evita o declarare ulterioară a caracterului executoriu într-un alt stat membru, obligativitatea de a urma calea de atac națională în statul de pronunțare a hotărârii mai întâi printr-o procedură de repunere în termen, precum și termenele care sunt aplicabile, după caz, în acest scop reprezintă problemele centrale ale prezentei cauze.

II – Cadrul juridic

5. Cadrul de drept al Uniunii este reprezentat în prezenta cauză de Regulamentul nr. 44/2001 și de Regulamentul (CE) nr. 1393/2007⁵.

A – Regulamentul nr. 44/2001

6. Potrivit articolului 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001, o hotărâre nu este recunoscută dacă „actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent nu a fost comunicat sau notificat pârâtului care nu s-a înfățișat în timp util și într-o manieră care să îi permită acestuia să își pregătească apărarea, dacă pârâtul nu a introdus o acțiune împotriva hotărârii atunci când a avut posibilitatea să o facă [a se citi: «actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent nu a fost comunicat sau notificat, în timp util și într-o manieră care să-i permită să-și pregătească apărarea, pârâtului judecat în lipsă, cu excepția cazului în care pârâtul nu a exercitat calea de atac împotriva hotărârii, deși a avut posibilitatea să o facă»]”.

7. Conform articolului 45 alineatul (1) prima teză din Regulamentul nr. 44/2001, „instanța sesizată cu acțiunea prevăzută la articolul 43 [...] nu poate refuza sau revoca o hotărâre de încuviințare a executării decât pentru unul dintre motivele prevăzute la articolele 34 și 35 [...]”.

B – Regulamentul nr. 1393/2007

8. Articolul 1 din Regulamentul nr. 1393/2007 (denumit în continuare „Regulamentul privind notificarea sau comunicarea”) prevede următoarele cu privire la domeniul său de aplicare:

„(1) Prezentul regulament se aplică în materie civilă sau comercială în cazul în care un act judiciar sau extrajudiciar trebuie să fie transmis dintr-un stat membru în altul pentru a fi notificat sau comunicat. [...](2) Prezentul regulament nu se aplică în cazul în care nu este cunoscută adresa persoanei căreia se notifică sau comunică actul.

[...]”

5 — Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială („notificarea sau comunicarea actelor”) și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului (JO L 324, p. 79).

9. Articolul 19 alineatul (4) din Regulamentul privind notificarea sau comunicarea prevede:

„Atunci când o citație sau un act echivalent a trebuit transmis în alt stat membru în scopul notificării sau al comunicării, în conformitate cu dispozițiile prezentului regulament, și a fost pronunțată o hotărâre împotriva pârâtului, care nu s-a prezentat la înfățișare, judecătorul are atribuția de a dispune cu privire la repunerea în termen a pârâtului pentru exercitarea unei căi de atac dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

- (a) pârâtul nu a luat cunoștință de actul respectiv în timp util pentru a se apăra sau nu a luat cunoștință de hotărâre în timp util pentru a exercita o cale de atac, din motive care nu îi sunt imputabile, și
- (b) pârâtul a prezentat la acțiune o apărare la prima vedere întemeiată.

O cerere de repunere în termen poate fi formulată numai într-un termen rezonabil de la data la care pârâtul a luat cunoștință de hotărâre.

Orice stat membru poate face cunoscut [Comisiei Europene, în conformitate cu articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul privind notificarea sau comunicarea], faptul că o astfel de cerere este inadmisibilă dacă este formulată după expirarea termenului indicat în respectiva comunicare, care nu poate fi în niciun caz mai scurt de un an de la data pronunțării hotărârii.”

III – Litigiul principal și întrebările preliminare

10. La 8 aprilie 2010, tribunal de grande instance de Paris (Tribunalul de Mare Instanță din Paris, Franța) l-a condamnat pe domnul D., care locuia din anul 1996 în Republica Polonă, la plata unor pensii alimentare lunare către reclamantul L. Pârâtul, domnul D., nu s-a înfățișat în cadrul procedurii desfășurate în fața instanței franceze. Astfel, actul de sesizare a instanței nu i-a fost remis, întrucât reclamantul a indicat ca adresă de comunicare sau de notificare a pârâtului o adresă incorectă din Paris, la care domnul D. nu putea să primească nicio comunicare sau notificare.

11. Domnul D. a luat în fapt cunoștință despre existența hotărârii abia în luna iulie 2011, în momentul în care a fost inițiată procedura de constatare a caracterului executoriu al acesteia în Republica Polonă, iar Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze (Tribunalul Regional Jelenia Góra, Polonia) i-a notificat o copie a cererii de încuviințare a executării hotărârii împreună cu o copie anexată a hotărârii. Cu toate acestea, întrucât, potrivit constatărilor efectuate de instanța din Polonia⁶, termenul de introducere a unei căi de atac naționale împotriva hotărârii franceze expirase deja, prima cerere de încuviințare a executării în Polonia a fost respinsă în urma acțiunii formulate de reclamant, instanța polonă competentă întemeind respingerea cererii pe articolul 34 punctul 2 coroborat cu articolul 45 din Regulamentul nr. 44/2001.

12. În luna mai 2012, domnului D. i-a fost notificată din nou hotărârea în discuție, de această dată cu respectarea cerințelor prevăzute de Regulamentul privind comunicarea sau notificarea, și i s-a pus astfel în vedere faptul că poate solicita, în termen de două luni de la notificarea hotărârii, repunerea în termen pentru introducerea căii de atac al cărei termen a expirat. Această comunicare cu privire la repunerea în termen pentru exercitarea căii de atac al cărei termen a expirat corespunde, din punctul de vedere al conținutului, articolului 540 din code de procédure civile (Codul de procedură civilă francez). Domnul D. nu a inițiat însă o procedură de repunere în termen în Franța și nici nu a introdus o cale de atac împotriva hotărârii în discuție.

6 — Din păcate, din cuprinsul cererii de decizie preliminară nu se pot deduce detalii cu privire la căile de atac admisibile și cu privire la motivul pentru care acestea, în pofida faptului că comunicarea sau notificarea hotărârii nu a fost efectuată anterior, s-au prescris (a se vedea p. 7, secțiunea IV.1 din aceasta).

13. În acest context, s-a solicitat din nou declararea caracterului executoriu al hotărârii în Republica Polonă. Solicitantul, domnul L., a invocat în această privință faptul că, în urma noii comunicări sau notificări efectuate, însoțită de comunicarea privind dreptul de a solicita repunerea în termen, pârâtului i s-a oferit posibilitatea de a ataca hotărârea, dar el nu a făcut uz de aceasta. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (Curtea de Apel din Breslau) nu a admis însă această argumentație și a respins încă o dată, prin ordonanța din 27 mai 2013, cererea de declarare a caracterului executoriu al hotărârii. În motivarea privind respingerea cererii, această instanță a arătat că simplul drept de a putea solicita repunerea în termen pentru exercitarea unei căi de atac nu ar fi echivalent cu posibilitatea de a introduce o cale de atac împotriva hotărârii în sensul articolului 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001. Posibilitatea de a ataca hotărârea respectivă în sensul acestei dispoziții există, în schimb, numai atunci când pârâtului i-a fost comunicată sau notificată, în termenul de introducere a căii de atac ordinare, hotărârea împreună cu motivarea acesteia, precum și comunicarea referitoare la căile de atac.

14. Prin recursul formulat la instanța de trimitere, solicitantul contestă această decizie. Instanța menționată ridică în special problema dacă în prezenta cauză se poate considera că repunerea în termen este într-adevăr posibilă, după ce Republica Franceză a prezentat o comunicare în conformitate cu articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul privind comunicarea sau notificarea, potrivit căreia o repunere în termen pentru exercitarea unei căi de atac după expirarea unui termen de un an de la adoptarea deciziei – care a fost pronunțată în luna aprilie 2010 – ar fi inadmisibilă.

15. În aceste condiții, instanța de trimitere a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că posibilitatea menționată la acest articol privind exercitarea unei căi de atac include atât situația în care respectiva cale de atac poate fi introdusă în termenul prevăzut de dreptul național, cât și situația în care, acest termen fiind deja expirat, sunt posibile totuși formularea unei cereri de repunere în termen și ulterior – după admiterea acesteia – introducerea căii de atac corespunzătoare?
- 2) Articolul 19 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1393/2007 trebuie interpretat în sensul că exclude aplicarea dispozițiilor dreptului național privind repunerea în termen pentru exercitarea unei căi de atac sau în sensul că pârâtul are opțiunea fie de a formula cererea menționată la această dispoziție, fie de a face uz de instituția juridică corespunzătoare prevăzută de dreptul național?”

IV – Aprecierea întrebărilor preliminare

A – Cu privire la prima întrebare preliminară

16. Prin intermediul primei întrebări formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că, după scurgerea termenului de introducere a căii de atac naționale în statul de pronunțare a hotărârii, situația în care pârâtul ar putea să obțină din nou posibilitatea de a introduce o cale de atac prin inițierea unei proceduri de repunere în termen nu se opune unei declarări a caracterului executoriu.

17. În observațiile lor scrise, statele membre care au participat la prezenta procedură, precum și Comisia Europeană susțin, în măsura în care se referă la prima întrebare preliminară, opinia potrivit căreia articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sens larg.

18. În consecință, în cazul în care în statul de pronunțare a hotărârii ar putea fi avută în vedere o repunere în termen pentru exercitarea căii de atac al cărei termen a expirat, pârâtului îi incumbă în principiu obligația de a obține în acest mod permisiunea de a exercita o cale de atac împotriva hotărârii și, ulterior, după repunerea cu succes în termen, de a introduce calea de atac în statul de pronunțare a hotărârii. În caz contrar, pârâtul ar trebui să ia în calcul imposibilitatea de a invoca în cadrul procedurii de declarare a caracterului executoriu într-un alt stat membru articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001. Această abordare largă și favorabilă recunoașterii este susținută și de opinii exprimate în doctrină și în jurisprudența statelor membre⁷.

19. Această interpretare însă nu poate fi dedusă în mod obligatoriu din formularea dispoziției, care se referă de fapt la căi de atac „împotriva hotărârii”. Privită în sens strict, procedura repunerii în termen nu reprezintă o asemenea cale de atac. Dimpotrivă, în situații în care trebuie să se ia în considerare o procedură de repunere în termen, pârâtul nu mai are în mod automat posibilitatea de a introduce o cale de atac îndreptată împotriva hotărârii ca atare.

20. Nu pot fi invocate în mod obligatoriu nici argumente sistematice care să susțină, în împrejurări precum cele în discuție în procedura principală, impunerea în sarcina pârâtului a obligației de a iniția o procedură de repunere în termen și refuzul de a acorda acestuia posibilitatea de a invoca, în caz contrar, impedimentele privind recunoașterea prevăzute la articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001.

21. În special, în acest scop nu se poate invoca articolul 19 alineatul (4) din Regulamentul privind comunicarea sau notificarea, care prevede repunerea în termen în ipoteza neînfrățării pârâtului în cazul comunicărilor sau notificărilor transfrontaliere. Din cuprinsul acestei dispoziții nu se poate deduce astfel niciun element pertinent pentru procedura de repunere în termen în cadrul articolului 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001, care – spre deosebire, de exemplu, de articolul 26 din regulamentul menționat – nu prezintă nicio interconexiune sistematică cu Regulamentul privind comunicarea sau notificarea.

22. Pe de o parte, domeniile de aplicare ale Regulamentului privind comunicarea sau notificarea și articolului 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001, în discuție în speță, nu coincid complet, întrucât articolul 34 privește și impedimente legate de recunoașterea unor hotărâri în cazul cărora comunicările sau notificările nu sunt efectuate în conformitate cu Regulamentul privind comunicarea sau notificarea. Pe de altă parte, în cazul unei interpretări mai apropiate de practică, articolul 19 alineatul (4) din Regulamentul privind comunicarea sau notificarea nu este aplicabil în prezenta cauză. Astfel, dispoziția menționată privește în mod expres cazuri în care „o citație [...] a trebuit transmis[ă] în alt stat membru în scopul notificării sau al comunicării, în conformitate cu dispozițiile prezentului regulament, și⁸ [în care] a fost pronunțată o hotărâre împotriva pârâtului”. În prezenta cauză nu se poate pleca de la această premisă, întrucât actul de sesizare a instanței a fost trimis la o adresă din Paris și, prin urmare, nu a existat nicio ocazie de a se efectua o comunicare sau o notificare transfrontalieră în cazul inițierii procedurii în Franța. În consecință, nu este îndeplinită prima dintre cele două condiții cumulative pe care se întemeiază regimul de repunere în termen prevăzut la articolul 19 alineatul (4).

23. Chiar dacă articolul 19 alineatul (4) din Regulamentul privind comunicarea sau notificarea ar fi aplicabil, din cuprinsul acestei dispoziții nu se poate deduce însă nicio obligație privind inițierea unei proceduri de repunere în termen. În cazul articolului 19 alineatul (4) este vorba de fapt despre o normă care are ca obiectiv protecția destinatarului comunicării sau notificării și lasă la latitudinea acestuia *posibilitatea* de a iniția, în anumite condiții, o procedură de repunere în termen, *fără a-l obliga, așadar, în acest sens*. Aceasta ține astfel seama de eventualele interese ale destinatarului

7 — A se vedea de exemplu Decizia pronunțată de Bundesgerichtshof [Curtea Federală din Germania] din 21 ianuarie 2010, nr. dosar IX ZB 193/07, EuZW 2010, 478, punctul 14 și jurisprudența citată.

8 — Sublinierea noastră.

comunicării sau notificării, și anume de a declanșa din proprie inițiativă procedura comunicării sau notificării afectată de neregularități și, după caz, de a determina o respingere a acțiunii⁹. Din cuprinsul articolului 19 alineatul (4) din Regulamentul privind comunicarea sau notificarea nu se poate desprinde însă concluzia sistematică potrivit căreia, în cadrul articolului 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001, pârâtului i-ar reveni o obligație de a iniția o asemenea procedură de repunere în termen sau, în caz contrar, obligația de a accepta declararea caracterului executoriu al hotărârii.

24. În schimb, pentru a soluționa problema dacă „posibilitatea de a exercita o cale de atac” în sensul articolului 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 include și inițierea unei proceduri de repunere în termen, examinarea trebuie să țină seama de sensul și de scopul dispoziției menționate. În această privință, trebuie să se ia în considerare aspectul că Regulamentul nr. 44/2001 are drept scop să permită o declarare rapidă și eficientă a caracterului executoriu al hotărârilor judecătorești, dreptul la apărare al pârâtului trebuind să fie însă asigurat în continuare¹⁰. Spre deosebire de reglementarea anterioară, prevăzută de Convenția privind competența judiciară și executarea hotărârilor, pârâtul ar trebui să fie în fapt privat de posibilitatea de a invoca în mod abuziv, în cadrul procedurii privind încuviințarea executării, lipsa comunicării sau a notificării actului de sesizare a instanței, atât timp cât, în termenul de introducere a căii de atac care curge încă, el se putea apăra în mod simplu, în statul de pronunțare a hotărârii, împotriva hotărârii în discuție. Nu se poate deduce însă în mod clar nici din modul de redactare a dispoziției, nici din considerentele regulamentului că, după expirarea termenului de introducere a căii de atac, pârâtul ar urma să fie de asemenea ținut să inițieze o procedură de repunere în termen.

25. Mai mult, considerații din perspectiva cerinței privind asigurarea unui proces echitabil¹¹ se opun posibilității de a depăși modul de redactare a articolului 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 și de a include procedura de repunere în termen în noțiunea „căi de atac” în sensul acestei dispoziții. Astfel, în cazul în care, după expirarea termenului de introducere a căii de atac, pârâtul ar fi obligat să inițieze o procedură de repunere în termen în statul de pronunțare a hotărârii, iar în caz contrar ar exista pentru acesta temerea privind declararea caracterului executoriu într-un alt stat membru, acest lucru ar fi contrar principiului egalității armelor între reclamant și pârât, care reprezintă un element esențial al procesului echitabil¹² în sensul jurisprudenței Curții.

26. Acest lucru este evident în cazul în care se reține că pârâtul, dacă introduce calea de atac *înainte de expirarea termenului de introducere a căii de atac* în temeiul articolului 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 și își asigură astfel dreptul de a fi ascultat în statul de pronunțare a hotărârii, se regăsește în esență în aceeași situație în care s-ar regăsi dacă actul de sesizare a instanței i-ar fi fost comunicat sau notificat în timp util și ar fi putut să se înfățișeze în cadrul procedurii desfășurate în primă instanță: în această situație, în statul de pronunțare a hotărârii ar rezulta în sarcina acestuia, după caz, doar cheltuieli de judecată și legate de onorariile avocațiale aferente *unei singure* proceduri, iar aspectul în litigiu s-ar limita la obiectul contestat al hotărârii care trebuie executată.

27. Situația este diferită atunci când pârâtul devine conștient abia *după expirarea termenului de introducere a căii de atac* că împotriva lui a fost pronunțată o hotărâre, fără cunoștința sa. Dat fiind că, în acest caz, pârâtul nu mai are în mod absolut posibilitatea de a introduce o cale de atac pentru a ataca hotărârea în statul de pronunțare, acesta trebuie să exploreze mai întâi posibilitățile unei repuneri

9 — Un asemenea interes poate exista, de exemplu, atunci când într-o țară terță sau chiar în statul de pronunțare a hotărârii, dintr-o procedură desfășurată în mod defectuos în conformitate cu Regulamentul Uniunii privind comunicarea sau notificarea, rezultă consecințe dezavantajoase, precum, de pildă, temerea privind luarea de măsuri de executare silită împotriva pârâtului, sau atunci când pârâtul are un interes în soluționarea rapidă și definitivă a litigiului, de exemplu, pentru motivul că își apreciază în mod favorabil șansele de succes, iar o nouă procedură care ar putea fi reinițiată ar fi împovărătoare pentru acesta.

10 — A se vedea în acest sens Hotărârea ASML (C-283/05, EU:C:2006:787, punctele 20 și 24).

11 — În ceea ce privește relevanța acesteia, a se vedea Hotărârile Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, punctul 73) și ASML (C-283/05, EU:C:2006:787, punctul 27).

12 — A se vedea Hotărârea Ordre des barreaux francophones et germanophone și alții (C-305/05, EU:C:2007:383, punctul 31), precum și articolul 47 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

în termen, iar ulterior să inițieze o procedură corespunzătoare. Abia după aceea ar putea – în măsura în care repunerea în termen a fost admisă –, într-o a doua etapă, să introducă o cale de atac împotriva hotărârii. Spre deosebire de situația descrisă la punctul 26, pârâtul ar fi împovărat, așadar, cu *două* proceduri (și cu costurile aferente acestora), al căror obiect ar depăși, în plus, în mod semnificativ aspectul în litigiu al hotărârii, întrucât ar trebui apreciată și problema repunerii în termen. În cazul în care se ține seama și de faptul că, pe lângă problemele complicate legate de procedură și de costuri, pot apărea și probleme practice, de exemplu, căutarea unor avocați potriviți și costuri legate de traducere, este clar că, în cazul în care, în vederea susținerii declarării caracterului executoriu al hotărârii, pârâtului i s-ar impune sarcina inițierii unei proceduri de repunere în termen, acesta s-ar regăsi într-o situație mult mai defavorabilă în raport cu reclamantul. Acest lucru este valabil mai ales în privința pârâților care nu au experiență juridică și a celor cu posibilități financiare reduse. În special în cazul unor pretenții comparabil reduse, s-ar putea imagina că asemenea pârâți, având în vedere complicațiile procedurale iminente și cele privind costurile, ar putea fi înclinați să ia în calcul executarea, fără a se opune acesteia, pentru a evita astfel, în orice caz, cheltuieli suplimentare legate de onorariile avocațiale și de procedură, a căror rentabilitate este adesea dificil de apreciat în cauzele din străinătate – și în mod absolut pentru persoanele lipsite de cunoștințe de specialitate.

28. Având în vedere aceste considerații, trebuie să se plece de la premisa că teoria privind existența unei obligații de repunere în termen în cadrul articolului 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 ar putea afecta în mod sensibil egalitatea armelor între părți prin faptul că pârâtului i s-ar solicita inițierea unei proceduri suplimentare pentru a-și urmări interesele.

29. La aceasta se adaugă aspectul că, din punctul de vedere al dreptului primar, orice înlesnire a declarării caracterului executoriu în cazuri în care pârâtului nu i s-a oferit posibilitatea de a fi ascultat înainte de pronunțarea hotărârii se află în contradicție cu principiul privind asigurarea unui proces echitabil. În această privință, trebuie să se arate în general că în prezent dispoziția articolului 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 face obiectul examinării de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Marea Cameră a acesteia urmând să examineze în curând, în cauza Avotiņš împotriva Letoniei, compatibilitatea sa cu articolul 6 din CEDO. Și în această cauză era vorba despre declararea iminentă a caracterului executoriu al unei hotărâri înainte de a cărei pronunțare pârâtul nu fusese ascultat și împotriva căreia nu a introdus nicio cale de atac. Deși în decizia camerei, adoptată în anul 2014 cu o majoritate strânsă¹³, în cauza respectivă s-a considerat în final că regimul prevăzut la articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 și declararea caracterului executoriu sunt în continuare compatibile cu articolul 6 din CEDO, s-a subliniat că pârâtul care a formulat acțiunea nu ar fi fost totuși lipsit de experiență. Considerațiile cu caracter puternic factual formulate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza respectivă pentru a nega existența unei încălcări a articolului 6 din CEDO permit să se prezume că hotărârea pronunțată ar fi fost probabil diferită în cazul unui pârât lipsit de experiență.

30. Chiar dacă situația de fapt prezentată Curții Europene a Drepturilor Omului nu coincide sub toate aspectele cu prezenta cauză, hotărârea pronunțată de aceasta în cauza Avotiņš împotriva Letoniei ar putea fi văzută cel puțin ca un semnal de avertizare pentru a efectua în mod realist interpretarea impedimentelor legate de recunoaștere prevăzute la articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 și pentru a nu pierde din vedere interesele legitime ale pârâtului – alături de principiul asigurării liberei circulații a hotărârilor judecătorești. Aceasta înseamnă că, dincolo de conținutul normativ imperativ al dispoziției, pârâtului nu ar trebui să i se refuze posibilitatea de a invoca impedimentele legate de recunoaștere.

13 — Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Avotiņš împotriva Letoniei din 25 februarie 2014 (CE:ECHR:2014:0225JUD001750207, în special punctul 51 și următoarele); a se vedea în acest sens punctul 39 din Concluziile noastre prezentate în cauza Meroni (C-559/14, EU:C:2016:120).

31. În consecință, nu există niciun motiv să se aștepte din partea pârâtului neconvocat în timp util ca, după scurgerea termenelor de introducere a căilor de atac, acesta să obțină mai întâi accesul la o cale de atac prin intermediul unei proceduri de repunere în termen, iar în caz contrar să i se refuze posibilitatea de a invoca impedimentele legate de recunoaștere. Dimpotrivă, în sensul dispoziției menționate, trebuie să se plece de la premisa că, în cazul în care termenele de introducere a căilor de atac s-au scurs deja la momentul la care pârâtul a luat cunoștință de hotărârea care îl privește, acesta nu a avut nicio posibilitate de a introduce o cale de atac împotriva hotărârii.

32. Prin urmare, trebuie să se răspundă la prima întrebare preliminară că articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că posibilitatea menționată la acest articol privind exercitarea unei căi de atac include numai situația în care respectiva cale de atac poate fi introdusă în termenul prevăzut de dreptul național, însă nu și situația în care, acest termen fiind deja expirat, este posibilă totuși formularea unei cereri de repunere în termen, iar ulterior – după admiterea acesteia – introducerea căii de atac propriu-zise.

B – Cu privire la a doua întrebare preliminară

33. Prin intermediul celei de a doua întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 19 alineatul (4) din Regulamentul privind comunicarea sau notificarea trebuie interpretat în sensul că exclude aplicarea dispozițiilor dreptului național privind repunerea în termen pentru exercitarea unei căi de atac sau în sensul că pârâtul are opțiunea fie de a formula cererea menționată la această dispoziție, fie de a face uz de instituția juridică corespunzătoare prevăzută de dreptul național.

34. Cu titlu introductiv, trebuie amintit că dispoziția în discuție a Regulamentului privind comunicarea sau notificarea, astfel cum s-a menționat la punctul 22 de mai sus, nu pare să fie aplicabilă în prezenta cauză, întrucât lipsește o comunicare sau o notificare transfrontalieră a actului de sesizare a instanței. Prin urmare, răspunsul la întrebarea preliminară este necesar numai în cazul în care Curtea ar urma să plece de la premisa unei aplicabilități în prezenta cauză a articolului 19 alineatul (4) din Regulamentul privind comunicarea sau notificarea.

35. În această eventualitate, trebuie să se constate că articolul 19 din Regulamentul privind comunicarea sau notificarea se aplică atunci când, în cazul unei comunicări sau notificări în străinătate, „în conformitate cu dispozițiile prezentului regulament”, pârâtul nu s-a prezentat la înfățișare. Într-o primă etapă, articolul 19 alineatul (1) din Regulamentul privind comunicarea sau notificarea impune în principiu suspendarea procedurii până când se poate verifica dacă actul de sesizare a instanței a fost remis efectiv pârâtului. Articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul privind comunicarea sau notificarea prevede excepții de la acest principiu care permit o continuare a desfășurării procedurii. În sfârșit, articolul 19 alineatul (4) conține o reglementare privind repunerea în termen „într-un termen rezonabil de la data la care pârâtul a luat cunoștință de hotărâre”, și anume în beneficiul unui pârât care nu a avut, în mod neimputabil, nicio cunoștință despre actul de sesizare a instanței și, prin urmare, nu s-a apărut, deși a fost condamnat în consecință. Articolul 19 alineatul (4) al treilea paragraf din Regulamentul privind comunicarea sau notificarea lasă la latitudinea statelor membre posibilitatea să prevadă un termen de decădere cu privire la cererea de repunere în termen, care nu poate fi însă mai scurt de „un an de la data pronunțării hotărârii”.

36. Republica Franceză a prezentat o comunicare corespunzătoare în favoarea termenului de un an și a prevăzut astfel în final termenul pentru depunerea cererii de repunere în termen *în cazurile incluse la articolul 19 alineatul (4) din Regulamentul privind comunicarea sau notificarea*. Această reglementare nu permite coexistența cu eventuale dispoziții derogatorii prevăzute de dreptul național, precum articolul 540 din code de procédure civile (Codul de procedură civilă), care asociază termenul de repunere în termen cu data notificării hotărârii, iar nu – astfel cum prevede Regulamentul privind comunicarea sau notificarea – cu data „pronunțării hotărârii”. Astfel, trebuie să fim de acord cu opinia

Comisiei potrivit căreia, într-un caz concret, reglementarea privind repunerea în termen prevăzută de Regulamentul privind comunicarea sau notificarea poate fi mai defavorabilă pentru pârât decât cea prevăzută de dreptul național. Prin urmare, aceasta este o consecință inevitabilă a comunicării în favoarea termenului de un an, care a fost prezentată de Republica Franceză și care trebuie, așadar, admisă ca fiind conformă cu voința acestui stat membru.

37. În consecință, în măsura în care articolul 19 alineatul (4) este considerat relevant, la a doua întrebare preliminară ar trebui să se răspundă că articolul 19 alineatul (4) din Regulamentul privind comunicarea sau notificarea trebuie interpretat în sensul că exclude aplicarea dispozițiilor dreptului național privind repunerea în termen pentru exercitarea unei căi de atac.

V – Concluzie

38. În urma considerațiilor de mai sus, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare după cum urmează:

„Articolul 34 punctul 2 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că posibilitatea menționată la acest articol privind exercitarea unei căi de atac include numai situația în care respectiva cale de atac poate fi introdusă în termenul prevăzut de dreptul național, însă nu și situația în care, acest termen fiind deja expirat, este posibilă totuși formularea unei cereri de repunere în termen, iar ulterior – după admiterea acesteia – introducerea căii de atac propriu-zise.

Articolul 19 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1393/2007 trebuie interpretat în sensul că exclude, în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1393/2007, aplicarea dispozițiilor dreptului național privind repunerea în termen pentru exercitarea unei căi de atac.”